

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi/ Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 19.02.2024
Kabul Tarihi / Date Accepted : 13.03.2024
Yayın Tarihi / Date Published : 18.03.2024
DOI : <https://doi.org/10.51576/ymd.1439135>
e-ISSN : 2792-0178

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism.

TÜRKİYE'DEKİ ÇOK SESLİ KOROLARIN SON YILLARDAKİ GELİŞİMİ

BAYRAK, Eren¹

KARAÇİL CERİT, Verda²

ÖZ

Çok sesli korolar, dünyada olduğu gibi, ülkemizde de son yıllarda önemli bir gelişim göstermiştir. Geleneksel Türk müziği ile Batı müziği repertuarlarını birleştirerek, daha geniş dinleyici kitlesine ulaşmayı hedeflemektedirler. Çok sesli koroların gelişimi, repertuar çeşitliliği, teknolojik ilerlemeler ve sosyal medyanın etkisi gibi çeşitli faktörlerle doğru orantıda ilerlemektedir. Çok sesli müzik eğitimi genellikle müzik eğitimi odaklı kurumlar aracılığıyla sağlanır ve öğrencilere müzik teorisi, armoni, solfej ve çok sesli müziğin temel prensiplerini öğretir. Bu eğitim, öğrencilerin yeteneklerini geliştirmelerine ve bu alanda ilerlemelerine olanak sağlar. Bu eğitimleri veren kurumların sayısı arttıkça çok sesli müziğin gelişimi de desteklenir.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü, erenlead@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0003-6081-2596>

² Doç. Dr. İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Müzik Bölümü, pianist2111@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-7029-3230>

Çok sesli müziğin gelişiminde Atatürk'ün müziğe verdiği önem ve destek de oldukça önemlidir. Atatürk, çok sesli müziğin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için çeşitli adımlar atmıştır. Türk müziğinin batı müziği tarzındaki dönüşümünü sağlayan Türk Beşleri gibi besteciler Türkiye'nin müzikal gelişiminde önemli rol oynamıştır. Özellikle Türk Beşlerinden Ahmed Adnan Saygun, klasik halk müziğinin çok sesli koro müziğine uyarlanmasında büyük katkı sağlamıştır.

Anahtar kelime: Müzik, müzik eğitimi, Türk beşleri, Türkiye'de çok sesli müzik, çok sesli koro.

THE DEVELOPMENT OF POLYPHONIC CHOIRS IN TURKEY IN RECENT YEARS

ABSTRACT

Polyphonic choirs have shown significant development in recent years, both in our country and around the world. They aim to reach a wider audience by combining traditional Turkish music and western music repertoires. The development of polyphonic choirs is progressing in direct proportion to various factors such as repertoire diversity, technological advances and the influence of social media.

Polyphonic music education is typically provided by institutions focused on music education, teaching students music theory, harmony, solfège, and the basic principles of polyphonic music. This education allows students to develop their talents and progress in this field. As the number of institutions providing this education increases, the development of polyphonic music is also supported.

The importance and support given by Atatürk to music is also very important in the development of polyphonic music. Atatürk took various steps to popularize and develop polyphonic music. Composers such as the Turkish Five, who transformed Turkish music in the style of western music, played an important role in the musical development of Turkey. In particular, Ahmed Adnan Saygun, one of the Turkish Five, greatly contributed to the adaptation of classical folk music into polyphonic choral music.

Keywords: Music, music education, Turkish Five, polyphonic music in Turkey, polyphonic choir.

GİRİŞ

Koro müziği, sanatın birleştirici gücünü en iyi yansıtan müzik türlerinden biridir. Bireyselliğe karşın, birlik, beraberlik ve uyumu ön planda tutmaktadır. Çok sesli korolarda her bir parti, tıpkı orkestradaki çalgı grubu gibi müzikteki farklı rollerini üstlenmektedir. Özellikle küçük yaşlarda koro ile tanışan çocuklarda sosyal açıdan sağlıklı ve birlik beraberlik duygusunun güçlü olduğu bilinmektedir. Ülkemizde bu denli güçlü bir sanatın icrası ve gelişimi oldukça önem arz etmektedir.

“Koro birlikte yaşamın geliştirdiği en anlamlı etkinliklerden birisi belki de. Koro, sosyalleşmenin yaşandığı en güzel ortamlardan biridir. Enstrüman olmayan bir yerde hep birlikte müziksel bir etkinlik gerçekleştirmek isterseniz, insan sesi sayesinde elinizde büyük bir orkestra mevcuttur aslında. Her bir ses grubunun farklı ezgileri, farklı özellikleri, farklı davranışları, bireylere birlikte yaşamayı, birlikte hareket edebilmeyi, müziksel iş birliğini, demokrasi en iyi anlatan, öğreten öğelerdir. Başkaları konuşurken onları iyi dinlemenin, onları susturmadan, bastırmadan bir şey söylemenin ifadesidir koro. Bu durumda, koristler bakımından ve seyirci bakımından düşünüldüğünde koro şefinin müzik eğitiminin ötesinde bir davranış eğitimi gerçekleştirdiği anlaşılacaktır (Bağcı ve Ünal, 2020: 11)”.

Çok sesli koroların gelişimi, birkaç önemli faktörün etkisiyle gerçekleşmiştir. Bunlar, Atatürk’ün müziğe verdiği önem, çok sesli müzik eğitimi veren kurumlar, amatör koroların yaygınlaşması, teknolojik ilerlemeler, sosyal medya ve interaktif iletişim, toplumsal ve kültürel etkileşim gibi etmenlerdir.

Klasik Türk ve Batı müziğinin dışında, modern bestelerin de seslendirildiği koro repertuarları çoğalmıştır. Bu durum, izleyicilere daha zengin ve farklı bir müzikal deneyim sunma fırsatı sağlamıştır. Örnek verecek olursak, 2015’te Başak Doğan tarafından kurulan Chromas korosu bu duruma iyi bir örnektir. Neredeyse on yaşında olan bu koroda halk müziklerinden, ilahilere, doğaçlamadan, caz müziğe kadar çok farklı repertuarı barındırmaktadır. Bu da farklı tarzda müzik severlerin dikkatini çekmektedir.

Son yıllarda, birçok şehirde ve bölgede yeni çok sesli korolar kurulmuş, böylelikle müziğe ilgi duyan bireylerin bir araya gelip bir armoni topluluğu oluşturabileceği ortamlar oluşmuştur. Güzel Sanatlar Liseleri, Konservatuvarlar, Üniversiteler, kültürel dernekler ve özel müzik okulları da bu koroların oluşumunu desteklemiştir. Günümüzde çoğu üniversitenin kulüp olarak kendi koroları bulunmaktadır. Farklı bireylerin bir araya gelerek yaptığı müzikte, çeşitli tınların doğması mümkündür. Bu çeşitlilik, farklı koro türlerinin de ortaya çıkmasını sağlamıştır.

YÖNTEM

Bu araştırma temelinde nitel bir yöntemle yürütülmüş ve tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması, betimsel bir çalışmada kullanılan nitel araştırma yöntemine dayanır. Bu araştırma ele alınırken, çoklu bakış açısı ve temellendirme amaçlı tez, makale ve kitap benzeri kaynaklara yer verilmiştir. Yazı boyunca ana ve destekleyici kaynaklardan alıntılar yapılmıştır.

Problem Cümlesi

Türkiye'deki çok sesli koroların gelişimine etki eden faktörler nelerdir? Atatürk çok sesli koro müziğine nasıl katkı sağlamıştır?

Araştırmanın Konusu

Türkiye'de koro müziğinin gelişimine etki eden faktörleri, koro müziğinin toplumsal, kültürel ve eğitimsel açıdan etkilerini genel bir bakışla özetlemektir.

Araştırmanın Amacı

Türkiye'de çok sesli müziğin Cumhuriyet döneminden günümüze kadar olan süreçteki evrimini incelemek ve günümüzdeki durumunu analiz etmektir. Bu gelişimde çok sesli korolara büyük katkısı olan Cumhuriyet'in çağdaş bestecileri (Türk Beşleri) ne yer verilmiştir.

Araştırmanın Önemi

Çok sesli müziğin toplumsal yaşama olan etkileri üzerine odaklanmasıdır. Toplumun kendi kültürüne ait müziğinin korunması ve gelişiminin farkındalık yaratması, Türkiye'de koro müziğinin başlangıcından günümüzdeki durumunun değerlendirilmesi açısından büyük bir öneme sahiptir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, Türkiye'de amatör, okul ve profesyonel koroların, Cumhuriyet döneminden günümüze kadar olan evrimi ile sınırlıdır.

Evren

Bu araştırmanın evreni, Türkiye genelindeki koro müziği ile ilgilenen müzik öğrencileri, müzik öğretmenleri, koro şefleri, koristler ve müzikseverler olacaktır.

Koro Müziğinde Çok Seslilik

Koro müziğinde çok seslilik, farklı ses tonlarının ve partilerinin bir araya gelerek oluşturduğu zengin bir sanattır. Bu çok seslilik genellikle dört temel ses partisi olan soprano, alto, tenor ve bas sesleriyle oluşturulur. İleri seviye korolar, bazı eserlerde soprano bir iki, alto bir iki, tenor bir iki, bas bir iki, şeklinde ayrılarak sekiz hatta on altı sesli partilere kadar ayrılabilir. Her ses partisi, farklı frekans aralıklarına ve farklı nota dizilimine sahiptir. Çok seslilik, bu farklı ses partilerinin bir araya gelerek armoni oluşturmasıyla ortaya çıkar. Her ses partisi, kendi melodisini ve ritmi taşıırken, bir araya geldiklerinde uyumlu bir bütün oluştururlar. Bu, müzikal eserin algılanmasını zenginleştirir ve dinleyicilere duygusal bir deneyim sunar.

İnsan sesi, enstrümanlara kıyasla, kullanılmaya daha hazır bir yapıdadır. Bu özellik diğer çalgı alanlarında kolay bulunmamaktadır. Çalgıların, insan sesine kıyasla daha uzun süreçlere ve eğitimlere gereksinimi vardır. Bu nedenle, koroların oluşturulması ve onlardan müzikal sonuçlar elde etme süreci, diğer bireysel çalgı eğitimlerine kıyasla daha hızlı, daha yaygın bir şekilde gerçekleştirilebilir. Koro eğitimi ve yönetimi, müziksel olarak bireylerin ve toplumların eğitimi ve yönetimi anlamına gelir. Bu yüzden koro müziği ve eğitimi, bireylerin ve toplumların gelişimine etkili bir şekilde katkı sağlar (Gökçe, 2007: 327).

Çok seslilik, koro müziğinde farklı tekniklerle kullanılabilir. Örneğin, kontrapunkt tekniği, farklı melodik hatların bir arada ve uyum içinde ilerleyerek müziğin dokusunu zenginleştirir. Polifoni ise, farklı ses partilerinin kendi özgün melodi hatlarını bir araya getirerek karmaşık ve zengin bir müzikal yapı oluşturur.

Koro müziğinde çok seslilik, müziği daha renkli hale getirirken aynı zamanda seslerin bir arada uyum içinde olmasını sağlar. Bu şekilde müzik eserleri dinleyiciler üzerinde derin etkiler bırakabilir ve koro performansını büyüleyici kılar.

Aşağıdaki dünya çapında ünlü koro şefi ve besteci Eric Whitacre'in "When David Heard" adlı şarkısının bir bölümü bulunmaktadır. Bu eser, 17 dakika olup bestelenmesi 15 ay sürmüştür. Genellikle çok sesli koro eserleri dört sesli olmasına rağmen, bu eser 18 sesli olacak şekilde ayrılabilir ve dinleyicilere büyük duygu değişimleri yaşatır.

Whitacre'in "When David Heard" adlı bestesi, koro uyumu ile ifade dinamiklerinin ustaca bir birleşimidir. Seslerin kademeli olarak birikmesi ve karmaşık katmanları, seslerin dörtten on sekize kadar gruplandırarak elde ettiği dramatik zirveler, bir gerilim hissi ve yoğun bir duygu yaratır.

Müzik düzenlemesi, yürek burkan şarkı sözlerini mükemmel bir şekilde tamamlayarak şarkının etkisini arttırmaktadır.

Oğlum, oğlum

Ey Abşalom oğlum

Tanrım, senin için ölseydim!

Bu basit ama güçlü sözler, Kral Davut'un oğlunun ölümünü öğrendiğinde yaşadığı acıyı yansıtmaktadır. "Davut Avşalom'un öldürüldüğünü duyduğunda" ifadesinin tekrarlanması, haberin kendisi üzerinde yarattığı yıkıcı etkiyi vurgulamaktadır. David'in oğlu için sürekli ağlaması ve ağıtları, üzüntüsünün derinliğini daha da ortaya koymaktadır.

Müzik dünyasının birçok dalında olduğu gibi, bu şarkıda koro müziğinde sınırların ne kadar zorlanabileceğini gösteren etkileyici bir eserdir.

Çok Sesli Müzik Eğitimi Veren Kurumlar

Çok sesli müzik eğitimi veren kurumlar, genellikle müzik eğitimi odaklı kurumlar aracılığıyla sağlanır. Bu kurumlar, Konservatuvarlar, Güzel Sanatlar Liseleri, Belediye kursları, sanat ve müzik okulları, özel müzik dershaneleri veya devlet okullarındaki müzik dersleri olabilir. Çok sesli müzik eğitimi, öğrencilere farklı müzikal becerileri ve yetenekleri geliştirmeleri için geniş bir yelpaze sunar. Bu kurumların sayısı ve eğitim kalitesi arttıkça çok sesli müzik de gelişmeye devam edecektir.

Ses eğitimi veren müzik eğitimi bölümleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Konservatuvarlar gibi kurumlar arasında düzenlenen festivaller, yarışmalar, sempozyumlar, kongreler, konferanslar, seminerler, konserler gibi etkinliklerin düzenli olarak gerçekleştirilmesi, iletişimi güçlendirerek eğitimde etkinliği artırabilir, kaliteyi yükselterek ülkemizde daha yetenekli müzisyenler ve ses öğretmenleri yetiştirme potansiyelini hızlandırabilir.

Güzel Sanatlar Liseleri, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak müzik eğitimi veren resmi liselerdir. Batı müziği ve Türk müziği alanlarında eğitim sunarak öğrencilerini üniversite ve konservatuvarlara hazırlar.

Müzik Öğretmenliği Eğitimi, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda çok sesli müziğe odaklanan bir program sunar.

Konservatuvarlar, enstrüman ve ses sanatçısı yetiştiren kurumlardır. Türkiye'deki Devlet konservatuvarları, batı müziği yanında Türk müziği eğitimi de sunmaktadır.

Müzik dershaneleri, ücret karşılığında enstrüman ve ses eğitimi veren özel kuruluşlardır.

Halk Eğitim Merkezleri, belediye destekli ve ücretsiz olarak müzik eğitimi sağlayan resmi kurumlardır. Boş zamanlarını değerlendirmek ve müzikle ilgilenenlere eğitim programları sunmak amacıyla faaliyet gösterirler.

Bu kurumlar, öğrencilere müzik teorisi, nota okuma, enstrüman çalma, vokal teknikler ve repertuar çalışmaları gibi temel müzik eğitimi konularında dersler verir. Kurumların bazıları ücretli, bazıları ise devlet destekli ücretsiz eğitim sunar. Ayrıca, çok sesli müziğin temel prensiplerinin anlaşılmasını sağlayacak dersler de sunulur. Fakat çok sesli müzik eğitimi temel derslerden (Matematik, Türkçe, Fizik vb.) çok farklı bir sanat dalı olduğu için, öğrencinin müziği bir ders değil, uğraşı veya ilgi alanı olarak görmesi gerekmektedir. Aksi halde müzikten aldığı haz kısıtlı olacaktır (Hatipoğlu, 2017: 150).

Atatürk'ün Çok Sesli Müziğe Etkisi

“Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, müzikte değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir.”

Sözleriyle Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye'nin modernleşme sürecinde müziğin ve sanatın önemli bir destekçisi olduğunu vurgulamaktadır. Çok sesli müziğe olan ilgisi ve etkisi de bu süreçte belirgindi. Atatürk, Türkiye'de müzik eğitimi ve sanatın gelişmesi için çeşitli adımlar atmıştır.

Atatürk, Türkiye'de batı tarzı müziğin gelişmesini teşvik etmiş ve bu doğrultuda müzik eğitimine büyük önem vermiştir. Cumhuriyet döneminde yapılan reformlar kapsamında, Türkiye'de modern bir müzik eğitim sisteminin oluşturulması için çaba sarf etmiştir. Bu dönemde konservatuvarlar ve müzik okulları kurulmuş, müzik eğitimi desteklenmiş ve yaygınlaştırılmıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye üç önemli olaya tanık olmuştur. Bunların en önemlisi “Makam-ı Hilafet Muzikası” ya da “Mabeyn Muzikası” olarak adlandırılan Saray Müzik Örgütünün, Nisan 1924'te Ankara'ya taşınması ve “Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti” adı altında yeniden kurulmasıdır. Bir yıl önce ise “Dar-ül Elhan”, İstanbul'da yeniden etkinliğe başlamıştır (Say, 1992: 43).

Cumhuriyetin İlanından Sonra Kurulan Müzik Kurumları kronolojik sırayla; 1924 Ankara'da Musiki Muallim Mektebi, 1924 Riyaset-i Musiki heyeti, 1926 İstanbul Belediye Konservatuarı, 1936 Ankara Devlet Konservatuarı, 1937 Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Bölümü ve 1938 Ankara'da Askeri Müzik Okulu' dur.

Atatürk'ün çok sesli müziğe olan ilgisi, müziği birleştirici ve eğitici bir unsur olarak görmesinden kaynaklanmaktadır. O, müziğin uluslararası bir dil olduğuna inanmış ve Türk toplumunu çağdaş müzik ile buluşturmayı hedeflemiştir. Bu doğrultuda çok sesli müzik, Atatürk döneminde müzik eğitimi müfredatına ve sanatın yaygınlaşmasında gelişim göstermiştir.

Atatürk'ün desteğiyle, Türkiye'de çok sesli müzik alanında önemli adımlar atılmış ve uluslararası standartlarda müzik eğitimi veren kurumlar kurulmuştur. Bu durum Türk müziğinin gelişmesine ve uluslararası alanda tanınmasına katkı sağlamıştır.

Genel olarak, Atatürk'ün çok sesli müziğe olan ilgisi ve desteği, Türkiye'de müziğin modernleşmesi ve uluslararası alanda tanınmasına katkıda bulunmuş ve müzik eğitiminin gelişmesine öncülük etmiştir. Bu durum, Türk müziğinin farklı biçimleri arasında köprüler kurularak zenginleşmesine ve gelişmesine olanak tanımıştır (Yöre ve Gökbudak 2012: 271).

Türk Beşleri'nin Çok Sesli Koro Müziğine Katkıları

Türk müziğinde çok sesli koro oluşumu, Cumhuriyet'in kurulmasıyla başlamış ve gelişme aşamasında en büyük savunucusu Mustafa Kemal Atatürk olmuştur. Atatürk'ün, “*Ulusal, ince duyguları ve düşünceleri anlatmak, yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, bunları bir an önce modern müzik kurallarına göre işlemek gerekir. Ancak bu durumda Türk ulusal müziği ilerleyerek evrensel müzikte yerini alabilir.*” şeklindeki hedefi doğrultusunda, dönemin Millî Eğitim Bakanı Abidin Özmen başkanlığında bir Müzik Kongresi düzenlenmiştir. Bu kongrede, millî yaratıcılığın ve sanatın geliştirilmesi amacıyla bestecilerin ve çalgıcıların yetiştirilmesi kararı alınmıştır. 1923 yılında Cumhuriyet'in kurulmasından sonra, ulusalcı eğitim ve kültür politikalarının sonucu olarak Türkiye’de çok sesli müzik çalışmaları da artmıştır. Atatürk’ün isteğiyle 1924’ten sonra birçok yetenekli müzik öğrencisi sınava tabi tutulmuş ve başarılı olan gençler müzik eğitimi almak üzere farklı Avrupa ülkelerine gönderilmiştir. Türk müziğinin evrensel düzeye ulaşmasını amaçlayan bu hareketin içerisinde yer alan Ahmet Adnan Saygun, Cemal Reşit Rey, Hasan Ferid Alnar, Necil Kazım Akses ve Ulvi Cemal Erkin Batı Müziği yapısı içinde klasik Türk müziği ve Türk halk müziğinin tınılarını kullanmayı amaçlamışlardır. Bu dönemde “Türk Müzik İnkılâbı” adıyla yapılan bu değişiklik, Çağdaş Türk müziğinin temellerini atmıştır (Ayдын, 2003: 19-20).

Bu beş sanatçının ortak özellikleri, aynı nesilde, 1900’lü yılların başında doğmuş olmaları ve çok yetenekli müzisyenler olmalarıdır. Atatürk için özel bir öneme sahip olan bu sanatçılar, farklı kültürlerden gelmelerine rağmen yetenekleri ve iradeleriyle yurtdışında eğitim alma şansı bulmuşlardır.

Yazarlar tarafından "Türk Beşleri" olarak adlandırılan bu sanatçılar, aynı çatı altında toplanmalarına rağmen, aldıkları eğitim, yetiştirilme tarzları ve değişik coğrafi bölgelerde bulunmaları nedeniyle farklı müzik tarzlarına sahiptirler.

Atatürk’ün çağdaşlaşma çabalarının temsilcisi olan "Türk Beşleri", Cumhuriyet dönemi şartlarına rağmen önemli bir rol oynamıştır. Kökleşmiş sanat kurumlarının kurucu üyeleri olarak, günümüzde hala varlığını sürdüren Konservatuvarlar, orkestralar, çok sesli koro müziği toplulukları, eğitim fakülteleri ve Güzel Sanatlar Fakülteleri gibi kurumlarda kurucu olmuşlar ve günümüzde izlerini bırakmışlardır.

Cemal Reşit Rey, Necil Kazım Akses ve Ahmet Adnan Saygun’un yapıtları arasında olan her Türk vatandaşının bildiği marşlar da mevcuttur. Günümüzde de Necil Kazım Akses’in “Ellinci Yıl Marşı” ve Cemal Reşit Rey’in “10. Yıl Marşı” en bilinen marşlardandır. Fakat koro alanında en

fazla esere sahip olan besteci Ahmet Adnan Saygun olmuştur. Örnek olarak Çanakkale Türküsü, Bebek, Dertli Dolap, Katibim Türküsü Üzerine Çeşitlemeler, Eski Üslupta Kantat, Akkoyun, Karadeniz Türküsü, Eğin Türküsü, Sille Türküsü, Ay Dođar Giresun'dan, Havuz Başının Gülleri adlı eserleri bilinmektedir. Cumhuriyetin ilk yılları düşünöldüğünde Ahmet Adnan Saygun'un eserleri, o dönem için ilk sayılabilecek çok sesli koro eserlerindedir. Bu türde yazılan ilk Türk eseri "Eski Üslupta Kantat" olup bu sayede ölkemizin koro literatürü için önemli bir yapıt teşkil etmektedir. Sözleri Behçet Kemal Çađlar tarafından kaleme alınan "Karanlıktan Işığa" isimli şiirinden alınmıştır. Ayrıca "Yunus Emre Oratoryosu" da ilk Türk oratoryosu niteliğinde olup, eserin tüm şiirlerini, Yunus Emre'nin yazdığı bilinmektedir. Dünya koro literatüründe karma korolar için bestelenen ya da düzenlenen eserlerin yanı sıra "Erkekler Korusu" ve "Kadınlar Korusu" için özellikle bestelenmiş çok sesli eserler bulunmaktadır. Cemal Reşit Rey ve Ahmet Adnan Saygun'un eserlerine bakıldığında karma koroların dışında erkekler korusu ve kadınlar korusu için de çok sesli eserler bestelenmiştir. Bu durum, Ahmet Adnan Saygun ve Cemal Reşit Rey'in yurt dışında kaldığı sürede erkekler ve kadınlar korusu için yazılan eserlerden etkilenip, bu doğrultuda Türkiye'ye döndüklerinde bu türde eserler besteledikleri görölmektedir (Apaydınlı, 2017: 264).

Ahmet Adnan Saygun'un koro branşı dendiği zaman ön plana çıkan öğrencisi Muammer Sun (1932- 2021) olmuştur. Türkiye'nin üçüncü kuşak bestecilerinden biri olan Muammer Sun, müzik tarihinde 60'lı ve 70'li yıllarında etkili olan bir bestecidir. Muammer Sun, TRT'nin müzik dairesinin ve TRT Ankara Radyosu Çok Sesli Korosunun kurucusudur. TRT Ankara Radyosu Çok Sesli Korusu, Türkiye'nin ilk profesyonel A capella topluluğu olup, 51 yılı aşkın sürede devam etmektedir. Türkiye'de 166 çocuk ve gençlik korusu kuran Muammer Sun, amatör, profesyonel ve genel müzik eğitimi-öğretimi için pek çok kitap yazıp, eğitim müziğini önemli bir ekol haline getirmiştir (Beşevli, 2023: 274).

Fotoğraf 1: Türk Beşleri (<https://124.im/z3BG>).

Çok Sesli Koroların Kültürel ve Sanatsal Önemi

Çok sesli korolar, kültürel ve sanatsal anlamda büyük bir öneme sahiptir. Bu korolar, farklı ses tonları ile partilerin birleşmesiyle karmaşık ve zengin müzikal yapılar oluştururlar. Bu yapılar, kültürel ve sanatsal açıdan çeşitli önemlere sahiptir.

Kültürel olarak, çok sesli korolar, bir toplumun müzikal kimliğini ve geçmişini koruma ve aktarma misyonunu üstlenirler. Birçok kültürde, korolar geleneksel müziği yaşatma, folklorik eserleri seslendirme ve o toplumun müzikal mirasını gelecek nesillere taşıma amacını taşırlar. Bu sayede, bir kültürün müzikal değerleri ve özellikleri gelecek kuşaklara aktarılır.

Sanatsal açıdan, çok sesli korolar, karmaşık ve zengin müzikal yapılarıyla estetik bir deneyim sunarlar. Farklı ses tonları ve partilerin bir araya gelmesiyle oluşturulan armonik yapılar, dinleyicilere derin bir müzikal deneyim yaşatır. Bu korolar, polifoni, kontrapunkt gibi teknikleri kullanarak müziğin katmanlarını ve farklılıklarını ortaya koyarlar. Böylece, müzikal olarak doyurucu ve etkileyici eserler ortaya çıkarılır.

Koro "*Çok sayıda insanın bir araya gelerek kendi sesleriyle, birlikte seslendirmek, birlikte söz ve şarkı söylemek üzere oluşturdukları organize bir müziksel topluluktur*" (Uçan, 2001: 50).

Çok sesli korolar aynı zamanda birlik ve beraberliğin bir örneği olarak da görülebilir. Farklı ses tonları ve partilerin bir araya gelmesi, uyum içinde bir bütün oluşturarak kolektif bir performans sergiler. Bu durum, birlikte çalışma, uyum ve koordinasyonun müzikal alandaki örneklerinden biridir.

Ülkemizde koro müziği eğitimi ve kültürü incelediğimizde, cumhuriyet politikalarının etkisiyle oluşturulan ilk koro topluluklarının ve Musiki Muallim mektebinin yanı sıra, kurulan konservatuvarlar, halk evlerindeki koro toplulukları, opera koroları, özel korolar, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile oluşturulan çocuk koroları ve çok sesli gençlik korolarının önemli rol oynadığı görülmektedir. Devlet politikalarının yanı sıra sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenen bu gelişim, 1989'da Türkiye Polifonik Korolar Derneği'nin kurulması ve ardından da Mersin ve Adana polifonik korolar derneklerinin oluşumuyla daha da güçlü hale gelmiştir. Bu çabalar sayesinde, koro müziği 1980'li yıllardan sonra ülkemizde toplumsal sahaya yayılmış ve hızlı bir şekilde kültürel bir gelişim göstermiştir (Gökçe, 2007: 329).

Sonuç olarak, çok sesli korolar kültürel mirasın korunmasında ve aktarılmasında önemli bir rol oynarken aynı zamanda sanatsal açıdan da zengin ve etkileyici müzikal deneyimler sunarlar. Bu

korolar, farklı sesleri bir araya getirerek sanatsal bir birliktelik oluştururlar ve toplumların kültürel ve sanatsal dokusuna katkı sağlarlar.

Aşağıda Türkiye’de Düzenlenen koro Festivalleri yer almaktadır.

- Türkiye Korolar Şenliği (Ankara)
- Antalya Korolar Festivali
- Sansev İstanbul Çoksesli Korolar Festivali (İstanbul)
- Voice Up Acapella Festival (İstanbul)
- Pera Uluslararası Korolar Festivali (İstanbul)
- Korofest (Boğaziçi Üniversitesi Koro Festivali) (İstanbul)
- 100 Ses Korolar Şenliği (Eskişehir)
- Çanakkale Korolar Festivali
- İzmir Polifonik Korolar Festivali
- Sakarya Çoksesli Korolar Festivali
- Pamukkale Üniversitesi Korolar Festivali (Denizli)
- Mersin Nevit Kodallı Çoksesli Korolar Festivali

Fotoğraf 2: Boğaziçi Caz Korusu (<https://tls.tc/tvB3T>)

Türkiye'nin Farklı Bölgelerinde Çok Sesli Koroların Çeşitliliği

Türkiye'nin farklı coğrafyalarında, çok sesli koroların zengin bir çeşitliliği, ülkemizin kültürel mirasının önemli bir göstergesidir. Her bölgenin kendine özgü müzikal geleneği ve tarzı, çok sesli koroların çeşitliliğini şekillendirir.

Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde, yöresel enstrümanların ve melodilerin etkileşimiyle oluşturulan çeşitli korolar bulunmaktadır. Örneğin, Karadeniz'deki korolar genellikle doğanın ve denizin öykülediği şarkılarla zenginleşirken, Ege'nin melodi yapısı farklı bir tınıya sahiptir.

Doğu Anadolu'da, halk müziği ve dini temaların birleşimiyle ortaya çıkan korolar mevcuttur. Bu korolar, genellikle zikir atmosferine sahip eserleri seslendirirken, Güneydoğu Anadolu'nun koroları ise genellikle kürt müziği veya diğer etnik müzik türlerine odaklanmaktadır.

Batı Anadolu'da, özellikle Ege ve Marmara bölgelerinde, farklı halk oyunlarına eşlik eden korolar yaygındır. Zeybek, Halay gibi oyunlara özgü melodi ve ritimlerle birlikte, bu korolar genellikle yerel enstrümanlarla renklendirilir.

Büyük şehirler, örneğin İstanbul gibi, çok kültürlülük ve farklı etnik grupların bir arada bulunması, çok sesli koroların çeşitliliğini artırır. Bu korolar, genellikle farklı kültürel mirasları bir araya getirerek çoksesli bir müzikal yapı oluştururlar.

Her bir bölgenin kendine özgü müzikal geçmişi ve tarzı, çok sesli koroların çeşitliliğine katkıda bulunur. Bu korolar, yerel kültürleri yansıtarak müzikal zenginliği artırmanın yanı sıra, aynı zamanda o bölgelerin kültürel kimliğinin bir parçası olarak da önemlidirler.

Türkiye Korolar Şenliği, Polifonik Korolar Derneği tarafından düzenlenen Türkiye'deki ilk koro festivalidir. Bu şenlik, Ankara'da her sene 22 yıldır tekrarlanmaktadır. Şenlik, bir öncü rolü üstlenmiştir. Bunun sonucunda birçok şehirde hızla artan koro festivalleri düzenlenmiş ve bu sayı hala artmaya devam etmektedir. Bu festivaller, ülkedeki çok sesli korolara önemli katkılarda bulunmuş ve hem sayısal hem de niteliksel olarak Türkiye'deki çok sesli müziğin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Şu anda Türkiye'de çok sayıda çoksesli müzik icra eden koro bulunmaktadır (Hatipoğlu, 2017: 156-158).

Aşağıda Türkiye'nin farklı bölgelerinden çok sesli korolar örnek gösterilmiştir.

- Ankara Nazım Hikmet Kültür Merkezi Oda Korosu
- Ankara Polifonik Korolar Derneği Korosu
- Ars Nova Çok Sesli Korosu

- Atatürkçü Düşünce Derneği Çocuk Korosu
- Beşiktaş Çocuk Korosu
- Boğaziçi Caz Korosu
- Bursa Büyükşehir Belediyesi DMD Çok Sesli Korosu
- Buca İlçe Milli Eğitim Çocuk Korosu
- Chromas Korosu
- Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası Çocuk Korosu
- Kocaeli Müzik Öğretmenleri Çok Sesli Korosu
- Kocaeli Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Çok sesli Çocuk Korosu
- Koro İstanbul'un Sesi
- Küçük Nüanslar Çocuk Korosu
- Mersin Oda Korosu
- Mersin Polifonik Korolar Derneği Korosu
- Nilüfer Çoksesli Korosu
- Rezonans Korosu
- SANSEV Çoksesli Koroları
- Samsun Devlet Opera ve Balesi Çocuk Korosu
- Ses Ver Sus Vokal Topluluğu
- Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Korosu
- Sirene Çok Sesli Kadın Korosu
- TRT Çocuk Korosu
- TRT Çok sesli Gençlik Korosu
- TRT İzmir Radyosu Çocuk Korosu
- Türkiye Polifonik Korolar Derneği Dernek Korosu
- Türkiye Polifonik Korolar Derneği Gençlik Korosu

Fotoğraf 3: Chromas Choir (<https://124.im/0Hx9Ae>)

Teknolojinin Çok Sesli Korolar Üzerindeki Etkisi

Teknolojinin çok sesli korolar üzerindeki etkisi oldukça farklıdır. Gelişen teknoloji ile beraber, koroların organizasyonundan, kayıt ve yayın tekniklerine kadar pek çok alanda önemli değişiklikler olmuştur.

Öncelikle, teknoloji koroların organizasyonunu kolaylaştırmaktadır. Özellikle pandemi gibi zorlayıcı dönemlerde çevrimiçi platformlar ve video konferans araçları sayesinde, uzakta olan üyelerin sanal olarak bir araya gelerek pratik yapabilmesi mümkün hale gelmektedir. Bu durum, koro üyelerine esneklik ve erişilebilirlik sağlamaktadır. Böylece coğrafi mesafeleri aşarak daha geniş bir yetenek havuzu oluşturabilmektedir.

Günümüzde, müzik ile ilgili temel fonksiyonlar, gelişen teknoloji sayesinde oldukça kolay hale gelmiştir. Nota yazma, besteleme, düzenleme, seslendirme, müzik bilgilerini yayınlama, müzik yazılımı yaratma, müzik bilgilerini organize etme ve internet aracılığıyla her türlü bilgiyi paylaşma gibi işlemler, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte daha erişilebilir hale gelmiştir. Bu durum, müzik alanındaki çalışmaların daha verimli bir şekilde gerçekleştirilmesine olanak tanımaktadır (Koç, 2004: 5).

Teknoloji aynı zamanda kayıt ve prodüksiyon süreçlerinde de büyük bir etkiye sahiptir. Dijital kayıt teknolojileri, mikrofon teknolojilerindeki ilerlemeler ile düzenleme yazılımları, koroların seslerini daha net ve yüksek kalitede kaydetmelerine olanak tanımaktadır. Bu da kaliteli kayıtların yapılarak, koro performanslarının daha geniş kitlelere ulaştırılmasına yardımcı olmaktadır. Çok sesli koroların tanıtımı ve etkileşmesinin kolaylaştırılması sürecinde sosyal medya gibi çevrimiçi platformların katkısı görülür. YouTube, Instagram, Facebook gibi sosyal medya platformları, koroların videolarını ve ses kayıtlarını paylaşmalarına olanak tanımaktadır. Bu, koroların performanslarını daha geniş kitlelere ulaştırmalarına, kendilerini tanıtmalarına, takipçi kitlesini genişletmelerine yardımcı olmaktadır. Teknolojik gelişmeler, koroların performanslarını daha geniş kitlelere ulaştırma konusunda önemli bir rol oynamıştır. Örneğin, Boğaziçi Caz Korosu'nun metro performans videosu, koronun üne kavuşmasında büyük bir etki olmuştur. Sosyal medya platformları sayesinde, koroların konserleri ve parçaları paylaşarak daha geniş bir dinleyici kitlesine erişim sağlanmıştır. Ancak, tüm bu teknolojik olanaklarla birlikte, doğrudan yüz yüze iletişim ve birlikte fiziksel olarak çalışmanın müzikal deneyimindeki önemi unutulmamalıdır. Teknoloji, kolaylık sağlasa da müziğin duygusal ve ruhsal boyutunu tam anlamıyla yansıtmak için fiziksel bir etkileşim gerekliliğini korur.

Sonuç olarak, teknolojinin çok sesli korolar üzerindeki etkisi, organizasyonel ve prodüksiyon süreçlerini kolaylaştırırken aynı zamanda koroların tanıtımını ve etkileşimini artırarak daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlar. Ancak, müzikal deneyimin gerçek ve derin bir bağlamı için teknolojinin yanı sıra fiziksel bir etkileşimin ve birlikte çalışmanın önemi de vurgulanmalıdır.

Eğitim ve Toplumda Çok Sesli Koroların Rolü

Eğitimde çok sesli korolar, öğrencilere müzikal gelişimlerini destekleyici bir ortam sunar. Özellikle okullarda veya müzik eğitimi veren kurumlarda kurulan çocuk ve gençlik koroları, öğrencilere müzikal beceriler kazandırmanın yanı sıra disiplin, işbirliği, takım ruhu ve sahne tecrübesi gibi değerli sosyal becerilerin gelişimine de katkı sağlar. Koro eğitimi, öğrencilerin müzikle olan bağlarını güçlendirir, duygusal ifade yeteneklerini artırır ve özgüvenlerini geliştirir.

Koro eğitimi, bireyin müziksel gelişimlerinin yanı sıra sosyal, kültürel ve psikolojik açılarından da etkili olan bir kültürel eğitim biçimidir. Avrupalılar ve diğer dünya ülkeleri, koro müziğinin eğitsel gücüne toplumsal olarak büyük önem vermektedirler ve bu önemin neden olduğu olumlu kazanımlar, bu toplumların yaşam tarzlarında ve bakış açılarında açıkça görülmektedir. Koro

eğitimi, bireylerin sosyal becerilerini geliştirmelerine, kültürel birikimlerini artırmalarına ve psikolojik olarak kendilerini ifade etmelerine yardımcı olur. Bu nedenle, koro müziği, toplumların genel refahı ve bireylerin kişisel gelişimi için önemli bir rol oynamaktadır (Gökçe, 2007: 325).

Çok sesli koroların toplumdaki rolü ise kültürel ve sosyal açıdan büyük önem taşır. Korolar, müziği yaşatan ve topluma aktaran bir araç olarak işlev görürler. Yerel kültürleri yansıtan, geleneksel şarkıları seslendiren veya modern repertuvarlarla dinleyicilere farklı müzikal deneyimler sunan korolar, kültürel mirasın korunması ve yaşatılmasında kilit bir rol oynarlar. Aynı zamanda, koroların konserleri ve performansları, toplumun müziğe olan erişimini artırır ve insanları bir araya getirerek sosyal bağları güçlendirir.

Koronun toplumsal işlevleri aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Küresel ses birliği sağlamaya yönelme
- Uluslararası ses birliği sağlama
- Ulusal ses birliği sağlama
- Toplumsal kurumlaşma
- Topluluk üyesi olma
- Ses birliğini sağlama
- Toplumsallaştırma
- Toplumsallaşma
- Korodaştırma
- Korodaş olma (Uçan 2001: 24).

Çok sesli koroların toplumsal etkisi, insanlara müzikal bir birlik ve dayanışma hissi verir. Koro üyeleri, farklı arka planlardan gelen bireylerin bir araya gelerek uyum içinde şarkı söylemeleriyle birlik ve beraberlik duygusunu vurgulamaktadır. Bu, insanların ortak bir amaç etrafında birleşmesini sağlar ve toplumsal ilişkileri güçlendirir.

Bu önemli rolünün yanı sıra, çok sesli korolar aynı zamanda genç yetenekleri keşfetmek, müzikal çeşitliliği artırmak ve toplumun müzikle etkileşimini geliştirmek adına daha fazla konser, etkinlik ve projeye katılabilirler. Bu şekilde, kültürel zenginlik daha geniş kitlelere ulaştırılabilir ve müziğin birleştirici gücü daha fazla kişiye dokunabilir.

SONUÇ

Türkiye’de son yıllarda çok sesli koroların sayısı gittikçe artmaktadır. Bu alanda tek sesli ve çok sesli besteler ile düzenlemeler yapılmaktadır. Özellikle uluslararası koro festival ve yarışmalarında Türk korolarının sayısında artış görülmektedir. Birçok üniversitenin ve lisenin çok sesli korusu bulunmakta ve yerli yabancı düzenlemeleri seslendirmektedirler. Bir üniversite korusu olan ve yollarını Boğaziçi Üniversitesi ile ayırdıktan sonra hızla ivme alan Boğaziçi Caz Korusu bu duruma iyi bir örnektir. Artık bünyesinde birçok koro bulunduran büyük bir kurum haline gelmiştir. Metro performansları ‘‘Kızılıklar oldu mu’’ şarkısı ile kendilerini tanıttılar ve sosyal medyanın gücü ile çok sesli müziğin günümüz gençler için yaygınlaşmasını sağladılar.

Türkiye'deki çok sesli koroların son yıllardaki gelişimi, sadece müzikal birikimleri artırmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal etkilerini de genişletmiştir. Bu süreçte, çeşitlilik, eğitim, teknoloji ve toplumsal katkı gibi faktörlerin bir araya gelmesiyle, çok sesli korolar ülkemiz müzik sahnesinde önemli bir kültürel değer haline gelmiş ve etkili bir konuma ulaşmıştır.

Bu olumlu gelişmelerin devam etmesi ve koroların güçlenmesi için ilerleyen dönemlerde destekleyici politikaların hayata geçirilmesi büyük bir önem taşımaktadır.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte koroların da sesini duyurması daha kolay hale gelmiştir. Chromas, 2023 yılında ‘‘Dere Kenarında Taş Ben Olaydım’’ adlı şarkısını MİAM Stüdyosu'nda Türkiye'de ilk defa özel Dolby Atmos uzamsal kayıt tekniğiyle kaydetmiştir. Bu eser, teknoloji ile çok sesli koro birleşiminin güzel bir örneği olarak, dinleyiciye etrafını 360 derece çevreleyen bir ses deneyimi sunmaktadır. Günümüzde çok sesli koro olarak albüm kaydı yok denecek kadar azdır. Fakat yakın zamandaki koroların yükselişi ile bu döngü kırılacaktır.

KAYNAKLAR

- Akdoğu, O. (2003). Türk Müziği'nde Türler ve Biçimler. Meta Basım.
- Altınay, R. (2004). Cumhuriyet Döneminde Türk Halk Müziği. Meta Basım.
- Apaydınlı, K. (2017). Türk Beşleri ve Türkiye'deki Çok Sesli Koro Eğitimine Katkıları. Erpa International Congresses On Education. *Sanategitimidergisi*, 5 (2), 157-185. DOI: 10.7816/sed-05-02-03
- Ayaz, N., Nayir, A. (2017). Müzik Eğitimi Verilen Akademik Kurumlarda Ses Eğitiminin Uzman Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi.
- Aydın, Y. (2003). Türk Beşleri. Ankara. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Bağcı, H., Ünal, C. (2020). Çok Sesli Korolar İçin Halk Ezgileri. Akademisyen Kitabevi.
- Beşevli, P. (2023). Türkiye'de Çağdaş Müzik Politikaları Bağlamında Muammer Sun. *Folklor Akademi Dergisi*. 6 (1), 272 – 290. DOI: 10.55666/folklor.1251458
- Büyükyıldız, H. Z. (2015). Türk Halk Müziği. Ulusal Türk Müziği. Arı Sanat Yayınları.
- Gökçe, M. (2007). Koro Müziğinin Toplumsal İşlevleri Açısından Türkiye Korolar Şenliğinin Kazandırışları Üzerine Genel Bir Değerlendirme, Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi (Icanas'38), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı, 1 (1), S.325-352, Ankara.
- Hatipoğlu, G. (2017). Türkiye'de Çoksesli Müzik. *Online Journal Of Music Sciences*, 2 (1), 136-165.
- İlyasoğlu, E. (1998). Çağdaş Türk Bestecileri, İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Kıran, S. S. (2005). Ahmet Adnan Saygun Üzerine Bir İnceleme Çalışması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koç, A. (2004). Günümüzde Bilgisayar Destekli Müzik Yazılımlarının Müzik Eğitimine Katkıları, 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumunda Sözlü Olarak Sunulmuş Bildiri, Sdü, Isparta.
- Saygun, A. A. (1951). Bartok In Turkey, Musical Quarterly.
- Say, A. (1992). Müzik Ansiklopedisi, Ankara. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2000). Müzik Tarihi. Ankara. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, Ali (2001). İnsan, Müzik, Koro ve Koro Eğitiminin Temelleri, I. Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumu, Ankara.

Yöre, S., Gökbudak, Z. S. (2012). Ahmed Adnan Saygun'un Çoksesli Müzikte/Türk Çoksesli Müziği'nde Ulusalçılığa İlişkin Kodları. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*.

https://sfilev2.fstatic.com/image/users/210785/ftp/my_files/ATARPDF/Eric%20Whitacre%20-%20When%20David%20Heard.pdf?id=29265909 (erişim tarihi: 01.02.2024).

<https://onedio.com/haber/cumhuriyet-tarihinde-turk-muzigine-buyuk-katki-saglayan-turk-besleri-kimlerdir-1131180> (erişim tarihi: 01.02.2024).

<https://www.youtube.com/watch?v=I1RqvAxngUM> (erişim tarihi: 01.02.2024).

<https://www.artfulliving.com.tr/gundem/chromas-3-subatta-santa-maria-kilisesinde-konser-verecek-i-29468> (erişim tarihi: 01.02.2024).

EXTENDED ABSTRACT

In recent years, the development of polyphonic choirs in Turkey has improved significantly. These choirs aim to reach a wider audience by blending traditional Turkish music with the Western choral repertoire. In this way, the recognition of choral music will increase. The rise of polyphonic choirs is in direct proportion to factors such as repertoire diversity, technological advances and the impact of social media. However, this development carries important implications not only musically but also socially and culturally.

Polyphonic music education is usually provided by music education institutions, where students are taught music theory, harmony, solfège and the basic principles of polyphonic music. This education enables students to develop their talents and progress in this field. The development of polyphonic music will be promoted as the number of institutions offering such training increases. The training received at these institutions will better equip students to enter the music market.

Atatürk, known for the importance and support he gave to art and music, is known to have contributed greatly to the development of Turkish music in the field of polyphonic music. Very important composers such as the Turkish Five also played a major role in the musical development of Turkey. In particular, composers such as Ahmed Adnan Saygun played an important role in adapting classical folk music to polyphonic choral music. In this way, Turkish music has found its place in polyphonic choral music with a rich repertoire.

Recently, many new polyphonic choirs have been established across various regions and cities in Turkey. This has led to the creation of environments where people interested in music can come

together and create harmony. Fine Arts High Schools, conservatories, universities, cultural associations, and private music schools have all supported the formation of these choirs. The choirs established in universities and high schools successfully perform local and foreign arrangements. As the quality and number of these music education institutions increase, the development of polyphonic choirs will increase in direct proportion.

The recent development of polyphonic choirs has not only enhanced their musical expertise but also broadened their social impact. With the combination of factors such as diversity, education, technology and social contribution, polyphonic choirs have become an important cultural value in our country's music scene and have achieved an effective position. In order for these positive developments to continue and for choirs to become stronger, it is of great importance to implement supportive policies in the future. Although amateur choirs participate in festivals or competitions with their own resources, they will be able to spread their music to a wider audience with the support of the state or local authorities.

While contributing to the preservation of our cultural heritage, polyphonic choirs have also provided audiences with impressive artistic experiences. Polyphonic choirs in different regions highlight Turkey's diversity and rich cultural heritage by reflecting their own cultural traditions in music. Working in both traditional Turkish music and Western music repertoires, choirs have been able to reach a wider audience with the help of expanding repertoires and technology. This development contributes to the national and international recognition of polyphonic choral music in Turkey.

Given the significant role and influence of polyphonic choirs in our musical scene, it is crucial to further encourage and support activities in this area. For this purpose, various incentive mechanisms can be created to strengthen existing choirs as well as new ones. In addition, more polyphonic choir festivals and competitions can be organised to increase the opportunities for promotion and cooperation of these choirs. In this way, polyphonic choral music in Turkey can be further developed and recognised nationally and internationally.

The social impact of polyphonic choirs cannot be overstated. These choirs increase the feeling of unity and solidarity in society, strengthen social relations and increase cultural interaction. In addition, the activities of polyphonic choirs can strengthen social ties among young people and increase the interest of future generations in music and their participation in activities in this field. This can make a positive contribution to the artistic and cultural development of young people.

Especially in children who have been introduced to choral music at a young age, significant correct behaviour has been observed.

Concerts and events organised by polyphonic choirs enrich the cultural life of society. Such events unite people, celebrating cultural diversity and offering opportunities to explore various music genres and cultural heritages. In particular, local festivals and cultural events host performances by polyphonic choirs, revitalising and promoting local arts and culture.

As a result, polyphonic choirs are becoming increasingly important in Turkey. While showcasing their musical talents, these choirs also contribute to keeping our cultural heritage alive and passing it on to future generations. Therefore, supporting and promoting polyphonic choral music will contribute to the cultural richness and artistic diversity of our country. Polyphonic choirs in every corner of Turkey will continue to offer unforgettable experiences to music lovers and strengthen the cultural fabric of our country.

Polyphony emerged in the 500s and is still in use today. Although popular music is used in today's music world, choral music and culture will always exist and continue to develop. In our country, polyphonic choirs will keep pace with global developments through the contributions of new composers and arrangements.